

kritiska eu-fakta

utges av Folkrorelsen Nej till EU | nr 91 | juni 2004 | pris 20 kr

VAD TALAR
FÖR ATT VI SKULLE
GODKÄNNA ETT SÅ
DYRT, KOMPLICERAT
OCH FÖRÅLDRAT
SYSTEM?

GAMMAL
HEDERLIG
VÄNSKAPS-
KORRUPTION?

KRITISKA EU-FAKTA

Nummer 91 Juni 2004

Kritiska EU-fakta ges ut av

Folkrorelsen Nej till EU

Ansvarig utgivare: Eva-Britt Svensson

Redaktör: Gösta Torstensson

Redaktionsutskott:

Thomaz Erixon, Klas Corbelius,

Eva-Britt Svensson, Gösta Torstensson

Redaktionens adress:

Kritiska EU-fakta, c/o Torstensson

Rondovägen 312, 142 41 Skogås

tel: 08-7714379

e-post: gosta.torstensson@comhem.se

Adressändring & prenumeration:

Kritiska EU-fakta

Heurlins Plats 11

413 01 Göteborg

tel: 031-7010177

fax: 031-131603

FOLKRÖRELSEN NEJ TILL EU

Rikskansli & materialkontor:

Heurlins Plats 11,

413 01 Göteborg

tel: 031-7010177

fax: 031-131603

e-post: fneu@algotellet.se

webbadress: www.nejtill.eu.se

Prenumeration:

Fyra nummer 100 kr

medlemskap inkl. prenumeration 200 kr

(arbetslösa, pensionärer och

studerande 150 kr, familjer 300 kr)

Postgiro 433 02 07-4

Nästa nummer

utkommer i augusti 2004

Manusstopp 1 augusti 2004

Tryck: Litorapid Media

Göteborg 2004

LEDARE

EU är ett eliternas projekt

Valet till EU-parlamentet blev den största misstroendeyttringen mot det svenska partiväsendet som någonsin förekommit och stryker under det djupa missnöje som finns mot EU i svensk politik.

Valresultatet är en svidande bakläxa för i första hand den socialdemokratiska regeringen. Med 24,8 procent tappade socialdemokraterna ett

mandat och gjorde enligt valforskare det sämsta valet sedan landstingsvalet 1911.

Till råga på allt lyckades den enda uttalade EU-kritikern på den socialdemokratiska listan bli inkryssad till från plats 31.

Ordföranden för EU-kritiska socialdemokrater skriver på DN-debatt:

”Våra väljares tålmod är inte oändligt. Både under själva valkampanjen och vid andra möten har jag mött förbittring, besvikelse eller uppgivenhet. [...] Alltför många upplever alltför ofta att partiets budskap mer går ut på att skönmåla än att berätta sanningen. Den trista verkligheten är att för troendet för partiet i EU-frågor ligger farligt nära nollpunkten hos majoriteten av våra väljare”.

Även valdeltagandet blev en katastrof för EU-etablissemanget. ”Förfärligt”, sammanfattar kristdemokraternas partiledare Göran Hägglund. Endast 37,9 procent i ett land som säger sig vara ett föredöme för hela världen när det gäller demokrati. Det är lägst bland de 15 länder som ingick i EU före utvidgningen.

Även på EU-nivå blev världens mest omfattande parlamentsval ett bakslag. Valdeltagandet har ständigt sjunkit sedan direktval infördes 1979. Det blev nu endast 45,5 procent. I de nya medlemsländerna blev valdeltagandet ännu lägre, bara var fjärde röstberättigad röstade. I Polen röstade endast var femte väljare och i Slovakien fann bara var sjätte väljare det meningsfullt att lägga en röst i valurnan.

Efter av EU-etablissemanget välregisserade folkomröstningar så reagerar väljarna genom att avstå att rösta när EU-politiken alltmer tränger sig på. EU-kommissionens avgående ordförande Romano Prodi är besviken över det rekordlåga valdeltagandet, särskilt när det gäller den nya medlemsländerna. ”Det är i det närmaste oförklarligt” säger han. Till råga på allt hade en brokig samling av EU-kritiska partier framgång i de flesta EU-länder.

ett stort flertal EU-medborgare har antingen genom att inte rösta eller rösta på EU-kritiska alternativ tagit avstånd från EU-projektet.

När man införde direktval till EU-parlamentet var det för att få en demokratisk legitimitet för den europeiska makeliten ambitioner att steg för steg förvandla EU till en ekonomisk, politisk och militär supermakt i stånd att ta upp kampen om herraväldet med andra globala supermakter.

Men demokratisk legitimitet har man inte om stora väljarskaror är ligkiltiga, kritiska eller fientliga till EU. När det bara är 45 procent i genomsnitt som röstar, då får man legitimitetsproblem, då flagnar den demokratiska fernissan. EU är och förblir ett eliternas projekt som saknar all demokratisk legitimitet.

Valresultatet betyder att svenska folket sagt nej till att överföra mer makt till EU. Det låga valdeltagandet och valutgången ökar trycket på regeringen och ja-partierna att ställa sig bakom kravet på en folkomröstning om EU:s författningsförslag.

SVT:s valundersökning, Valu 2004, visade att 53 procent av väljarna vill ha en folkomröstning. För EU-motståndet gäller det nu att med kraft fortsätta kampanjen för en folkomröstning och utnyttja den prestigeförlust, osäkerhet och tendens till splittring som kan skönjas hos EU-etablissemanget.

Jan-Erik Gustafsson

Jan-Erik Gustafsson är ordförande i Folkrorelsen Nej till EU

klipp & kommentarer

2,5 procent demokrati

Några dagar innan valet till EU-parlamentet funderade Aftonbladets krönikör Johan Hakelius över vad det är som är så demokratiskt med det här valet:

”Vi, alla svenskar, får tillsätta 19 av 732 platser i EU-parlamentet. Det är 2,5 procent av rösterna i parlamentet. Resten har vi ingen kontroll över.

Andelen fett i nyckelhälsmärkt ost är sex gånger större.

Det är ungefär som om vi i riksdagsval skulle få bestämma över hälften av de platser miljöpartiet, riksdagens minsta parti, har. 340 av riksdagens 349 platser skulle någon anna utse.

Eller som om vi skulle låta det amerikanska representanthuset bestämma i Sverige. Mot att vi fick utse 11 av representanthusets 435 ledamöter. De andra 424 utsåg amerikanerna.”

(Aftonbladet 9 juni)

Persson får 100.000 i EU-bidrag

Statsminister Göran Persson köpte sin gård Övre torp i Södermanland för 12,5 miljoner kronor i våras. Hädanefter kan varje år söka och kvittera ut nästan 100.000 kronor i EU-bidrag för sin nya gård. Detta utan att bedriva någon som helst jordbruksproduktion förutom att hålla landskapet öppet, uppger SVT:s aktuellt.

Bara 23,9 procent för EU

”Junilistan fick inte alls stöd av 14,4 procent av de svenska väljarna. De fick 14,4 procent av rösterna från de 37 procent som iddes gå och rösta. Det är stor skillnad det”, skriver Expressens ledarskribent Anna Dahlberg i ett försök att förminska junilistans valframgång. Men visst har hon rätt. Undrar bara varför Ex-

pressen inte påpekar att de fem EU-anshålligpartierna – socialdemokraterna, moderaterna, kristdemokraterna, folkpartiet och centern – som enligt den officiella valstatistiken tillsammans fick 64,6 procent av rösterna i själva verket bara fick stöd av 23,9 procent av väljarna.

Stor okunskap om EU

Lettlands utrikesminister Richards Piks från konservativa Folkpartiet var en av sju ministrar och 30-talet parlamentariker som konkurrerade om Lettlands platser i EU-parlamentet. På väg till valurnan förklarade Piks för TT varför han vill till Bryssel:

”Lettland är EU:s gränsland. Vi har en stor granne och olyckligtvis är våra erfarenheter från historien inte så goda. Därför ligger det i vårt intresse att arbeta på en gemensam utrikes- och sä-

kerhetspolitik för EU. Och den politiken bestäms i EU-parlamentet.”

Okunskapen är stor bland EU-anshålligarna. EU-parlamentet har ingenting att säga till om när det gäller EU:s utrikes- och säkerhetspolitik. Alla beslut tas av medlemsländernas utrikesministrar i rådet och det med enhällighet.

Wallström överraskar

Den svenska EU-kommissionären Margot Wallström överraskar. Efter EU-parlamentsvalet säger hon (Dagens Industri 16 juni) vad de andra EU-potentialerna inte vill tala om:

”Resultatet är en klar signal till oss politiker att visa större respekt för folket och att vi måste gå fram långsammare i den europeiska integrationen.”

Men EU bör inte bara lätta

”EU:s föreslagna grundlag är 305 sidor lång och har 472 paragrafer. Bara den som har läst den – och jag inte mött någon – förstår vilken sörja den är.”

STAFFAN HEIMERSSON
Aftonbladet 29 maj

på gasen, menar Wallström, utan lägga i backväxeln:

”Vi måste i EU-kommissionen acceptera att mer makt flyttas tillbaka till medlemsländerna. Det är medborgarnas vilja, i alla fall som den manifesteras i Europavalen. Vi går i otakt med befolkningarna om vi vill flytta mer beslut till EU-nivån.”

www.robertnyberg.nu

EU:s nya konstitution i hamn efter ett stormigt toppmöte

VID EUROPEISKA RÅDETS möte i Bryssel den 17-18 juni enades EU:s stats- och regeringschefer om den nya konstitutionen. Men in i det sista drabbade EU-ledarna samman.

Ett ordkrig utbröt mellan två av unionens toppfigurer. Den brittiske premiärministern Tony Blair kritiserade öppet Frankrikes president Jacques Chirac. Inför journalister ansåg Blair att både Chirac och Tysklands förbundskansler Gerhard Schröder försöker köra över övriga EU-länder.

– EU består numera av 25 länder, inte sex som en gång i tiden, inte två och absolut inte av ett, sade Tony Blair i ett syrligt uttalande adresserat till Jacques Chirac.

Chirac hade på toppmötets första dag kritiserat britternas krav på att konstitutionen inte ska överföra mer makt till EU på en rad områden.

– Det var olyckligt att president Chirac attackerade våra po-

sitioner redan innan förhandlingarna verkligen börjat, sade Blair.

Den franske presidenten gick till motoffensiv när förhandlingarna om konstitutionen återupptogs under toppmötets andra dag.

– Det är inte acceptabelt att Storbritannien nu håller på att vattna ur den nya grundlagen, sade Chirac.

EU:S DIPLOMATER SLET i de slutna sammanträdesrummen. Under eftermiddagen presenterade toppmötets ordförande, Irlands premiärminister Bertie Ahern, två nya kompromissförslag för förhandlingarna om konstitutionen. Konflikterna verkade nästan oöverstigliga. Beskeden och motbeskeden haglade om varann. Toppmötet skulle sluta klockan sex på kvällen. Men det tog fem timmar till innan EU:s stats- och regeringschefer kunde skåla i champagne. Ett nytt fiasco hade undvikits. Efter mer än

ett halvt dygn av oavbrutna förhandlingar hade unionen fått sin nya konstitution. Det blev en typisk kompromiss, urvattnad jämfört med det förslag konventet lade fram för ett år sedan.

EN STOR STRIDSFRÅGA gällde vilket inflytande de olika länderna skulle få i det lagstiftande ministerrådet. Den nya överenskommelsen säger att de flesta beslut i framtiden ska tas med "dubbel majoritet". Det innebär minst 55 procent av medlemsländerna som tillsammans representerar 65 procent av unionens befolkning.

Även Polen och Spanien, vars motstånd mot nya röstregler stjälppte en uppgörelse vid toppmötet i december, kunde denna gång acceptera förslaget. Men i det sista kämpade Finland, tillsammans med ytterligare tolv mindre länder (dock inte Sverige), för att värna de små ländernas inflytande i det nya

stor-EU. De krävde att att tröskeln för hur många medlemsländer som måste stå bakom ett förslag skulle höjas till 58 procent. Först efter ett tillägg att beslutet måste ha stöd av minst femton medlemsländer, gick de med på ordförandeskapets förslag. Så länge unionen består av 25 länder innebär tillägget att kravet på medlemsstöd i praktiken motsvarar 60 procent av länderna.

I och med att tröskeln höjs för folkmängden sänks kraven för "blockerande minoritet". Men för att förhindra att ett par av de största länderna ensamma ska kunna blockera ett beslut tillfogas regeln att minst fyra länder måste ingå i en "blockerande minoritet".

Majoritetsbesluten kan också på begäran av ett antal medlemsländer fördröjas.

EN ANNAN STRIDSFRÅGA var EU-kommissionens sammansättning. Idag har kommissionen 30 ledamöter, två från de stora länderna, en från de små. Från november blir det en från varje land, totalt 25. Konventets förslag var att från och 2009 begränsa kommissionen till 15 ledamöter, inklusive ordföranden samt en utrikesminister som vice ordförande. Även här satte sig en grupp om 13 mindre länder, anförda av Finland och Österrike, på tvären och ville slå vakt om en kommissionär per medlemsland. Lösningen blev en kommissionär per medlemsland fram till 2014. Sedan begränsas ledamöterna till två tredjedelar av antalet medlemsländer. Platserna ska då rotera jämnt mellan medlemsländerna. Det återstår att se hur Tyskland och Frankrike definierar ordet "jämnt".

DEN STÖRSTA STRIDSFRÅGAN i förhandlingarna gällde den nationella vetorätten. Här stod Storbritannien mot Frankrike och Tyskland. Britterna vägrade överge enhälligheten "inom om-

Bild: LARS-ERIK HAKANSSON

råden som är av vitalt nationellt intresse". Sådana områden är "exempelvis skatter, socialförsäkringar, försvar, utrikespolitik, och nyckelområden inom straffrätt, framtida fördragsförändringar och finansiering av EU:s budget", såsom det heter i det manifestet som Labourpartiet presenterade inför valet till EU-parlamentet.

Resultatet av förhandlingarna blev att Storbritannien i princip fick gehör för sina krav. Ytterligare ett 20-tal områden, där besluten i dag måste vara eniga, ska beslutas med majoritet i ministerrådet, exempelvis asyl- och migrationspolitik. Men vetorätten behålls på en rad områden, bland annat inom socialförsäkringsområdet och utrikespolitiken.

På det rättsliga och inrikesområdet kombineras majoritetsbeslut med en slags nödbroms, som gör att ett enskilt land kan lyfta en fråga till Europeiska rådet om nationella intressen står på spel. Därefter kan ett begränsat antal länder släppas iväg i ett fördjupat samarbete. De kan bestämma att sinsemellan fatta majoritetsbeslut.

EFTER GRUNDLAGSFIASKOT vid toppmötet i december talade de franska och tyska ledarna mycket om A- och B-lag i unionen, om att villiga medlemsländer skulle bilda förtrupper för att fördjupa samarbetet på områden där övriga medlemsländer satte klackarna i backen.

Det talet tonades ner under våren när maktkampen inom EU gick Frankrikes och Tysklands väg, men Tony Blairs hårda kamp för sina "röda linjer" har gjort att idén om förtrupper med stor sannolikhet kommer att aktualiseras igen.

Den nya grundlagen öppnar för detta. Den öppnar för att i ett läge där Storbritannien inte vill gå vidare med majoritetsbeslut i kampen mot "internationell brottslighet" kan en grupp medlemsländer bilda en liten Brottsbekämpningsunion där besluten tas med kvalificerad majoritet. Franske presidenten Jacques Chirac uttryckte vid slutpresskonferensen sin stora belåtenhet med detta.

GÖSTA TORSTENSSON

Folkomröstningar väntar i många EU-länder

REDAN FÖRE BRYSSELtoppmötet hade minst fyra av EU-ledarna övervägt folkomröstning om den nya EU-grundlagen. De kan finna att det kravet har fått ökad styrka av det för EU-etablissemangen förödande resultatet i EU-parlamentsvalet.

En promemoria från riksdagens utredningstjänst som beställts av riksdagsledamoten Sven Bergström (c), visar att fyra EU-länder bestämt sig för att folkomrösta om den nya konstitutionen: Danmark, Irland, Luxemburg och Storbritannien.

Danmarks statsminister Anders Fogh Rasmussen anser att konstitutionen är en så omfattande förändring att det krävs folkomröstning. Datum ska bestämmas efter att regeringskonferensen är avslutad. Ännu finns inget beslut om huruvida folkomröstningen enbart ska handla om den nya konstitutionen eller om den även ska omfatta ett eller flera av de fyra danska så kallade undantagen. Sedan 1972 har Danmark haft sex folkomröstningar i EU-frågor, den senaste om euron, år 2000.

IRLANDS KONSTITUTION anger att folkomröstning ska hållas om varje internationellt fördrag som påverkar suveräniteten. En enskild irländsk medborgare kan hos Högsta domstolen dessutom tvinga fram folkomröstning. Premiärminister Bertie Ahern har sagt att en folkomröstning kan äga rum två år efter regeringskonferensens slut.

Luxemburgs regering har beslutat att folkomröstning ska hållas, landets första sedan 1936. Man har dessutom beslutat föreslå parlamentet en grundlagsändring som skulle möjliggöra beslutande omröstning om det nya fördraget.

Storbritanniens premiärminister Tony Blair meddelade den 20 april att en folkomröstning om EU-konstitutionen ska hållas. Den brittiska regeringen hade dittills avvisat alla krav på en folkomröstning, men sväng-

Bild: LARS-ERIK HAKANSSON

de i frågan efter en kampanj av det konservativa partiet och delar av pressen. Blair angav inget datum för folkomröstningen, men sannolikt kommer den äga rum efter de allmänna val som väntas våren 2005.

I ytterligare tolv länder bedöms det i promemorian från riksdagens utredningstjänst som "troligt" att folket kan få säga sitt: Belgien, Estland, Frankrike, Italien, Lettland, Litauen, Holland, Polen, Portugal, Slovenien, Spanien, Tjeckien.

– Många länder anser att frågan är så angelägen, eller till och med lämplig, att folkomrösta om att man förbereder sig för en sådan. Det borde Sverige också göra, säger Sven Bergström.

Sveriges statsminister Göran Persson har hittills bestämt avvisat kraven på en folkomröstning: "Vi har valt representanter som ska ta svåra beslut. Jag tror att vi går en farlig väg om vi tar ifrån riksdagen den typen av beslut och lägger det i folkomröstningar."

Den svenska regeringen anser

att frågan om en ny konstitution för EU ska avgöras av riksdagen. En majoritet i riksdagen är av samma uppfattning, och bara vänster- och miljöpartiet kräver folkomröstning. Inom framför allt socialdemokraterna och centern finns dock tydliga röster för folkomröstning.

FOLKOMRÖSTNING VAR ett av Junilistans huvudkrav inför EU-valet. Enligt SVT:s vallokallundersökning stöds också kravet av en majoritet av väljarna i alla partier utom moderaterna och folkpartiet.

– Efter EU-parlamentsvalet går det inte att ånga på som om ingenting har hänt, säger Eva-Britt Svensson, förste vice ordförande i Folk rörelsen Nej till EU.

– Inte minst det låga valdeltagandet i såväl Sverige som i övriga EU-länder visar hur dåligt förankrat EU-projektet är bland medlemslänternas befolkningar. Den svenska regeringen måste ta dessa signaler på allvar och utlysa en folkomröstning.

GÖSTA TORSTENSSON

Parlamentsvalet – en svidande bakläxa för EU-anhängarna

JUNILISTAN ÅSTADKOM EN jätteskräll i EU-valet. Partiet fick 14,4 procent av rösterna och blir med tre mandat tredje största svenska parti i EU-parlamentet.

Junilistans framgång uttrycker ett starkt misstroende mot de etablerade partierna och understrekar det missnöje som finns mot EU i svensk politik.

– Valresultatet är en sund motvilja mot att flytta makt uppåt, säger Nils Lundgren, Junilistans ordförande och förstekandidat.

Junilistan har sitt ursprung i förra höstens kampanj mot ett svenskt EMU-medlemskap. Det avspeglas i att 75 procent av partiets väljare röstade nej till euron.

Junilistan driver inte att Sverige ska lämna EU. Men bland partiets sympatisörer är det mycket jämnt mellan dem som tycker att Sverige skall gå ur unionen, och dem som vill att vi ska stanna kvar som EU-medlemmar. Den nationella självständigheten och demokratin var de viktigaste frågorna för Junilistans väljare.

Junilistan har lyckats med sin

strategi att vinna EU-kritiska röster från flera partier. SVT:s vallokalsundersökning, Valu 2004, visar att listans väljare kommer från hela det politiska spektrat. 25 procent definierar sig som ”något till vänster” och lika många som ”något till höger”. De flankeras av drygt 11 procent som är ”klart till vänster” och nio procent ”klart till höger”. I mitten finns 28 procent som betraktar sig som varken höger eller vänster.

JUNILISTANS FRAMGÅNG ÄR en svidande bakläxa för i första hand partiledningarna för socialdemokraterna och moderaterna. Båda partierna har tappat stort till Junilistan och samtidigt varit sämre än övriga partier på att mobilisera sina egna väljare att gå och rösta.

Socialdemokraterna, som legat bra till i opinionsmätningarna och räknat med ett betydligt bättre resultat än förra EU-valets katastrofala 26 procent, hamnar på ännu sämre 24,8 procent och förlorar ett av sina sex mandat i Strasbourg, ett historiskt neder-

lag för partiet.

– Ja, det är klart att det är en rejäl bit under det vi hade satt upp som mål, sade Lars Stjernkvist, socialdemokraternas partisekreterare.

I jämförelse med det senaste riksdagsvalet tappade socialdemokraterna 1,5 miljoner röster, eller nästan två tredjedelar av röstantalet i riksdagsvalet.

SOCIALDEMOKRATERNA VALDE trots höstens nederlag i euroomröstningen att gå till EU-val med en lista där den första genuina EU-kritikern placerades på 31:a plats.

Valu 2004:s siffror pekar på att de EMU-kritiska s-väljarna reagerat genom att lämna partiet. En del av dem hamnade hos partikamraten Nils Lundgren, som räknar med att bli utesluten ur socialdemokraterna inom kort.

Ytterligare en knäpp på näsan för partiledningen är att EU-kritikern Anna Hedh fick så många personröster att hon tog ett av de fem socialdemokratiska mandaten i EU-parlamentet.

OCKSÅ FÖR RIKSDAGENS näst största parti moderaterna blev valresultatet en besvikelse. Partiet får 18,2 procent av rösterna, 2,5 procent mindre än i förra EU-valet, och tappar ett av sina fem mandat trots förväntningar om framgångar i valet. Nye partiledaren Fredrik Reinfeldt kan åtminstone trösta sig med att partiets resultat blir bättre än de katastrofala 15,2 procent partiet fick i riksdagsvalet.

Moderaternas försök att lansera sig som ett EU-skeptiskt parti – det Reinfeldt kallar ”de nya moderaterna” – har uppenbar-

I Bengtsfors är junilistan störst

– JAG HAR ALDRIG gjort någon insats som politiker tidigare och det är tveksamt om jag gör det någon mer gång. Men i dag känns det bra, säger Göte Johansson i Bengtsfors, där 26,2 procent valde Junilistan, fler än i någon annan kommun i landet.

Orsaken till att Göte Johansson engagerade sig för Junilistan handlade om natur och jakt, att EU förbjöd morkullejakt för att det på andra håll i Europa är ont om morkulla, att man inte får jaga storskarv och korp som ställer till stora problem och att Sverige fruktar att få bannor av EU om man tillåter jakt på lodjur.

– Det är givetvis inte bara det. Jag gillar junilistans program i sin helhet, men det var efter en en-

kät i Jägarförbundets tidning som jag beslutade mig för att engagera mig för junilistan, säger Göte Johansson till Dagens Nyheter.

– DET ÄR VÄL INGEN hemlighet att vi här i Dalsland är skeptiska till EU, det har visat sig både i folkomröstningen om EU och i EMU-omröstningen och nu i valet till Europaparlamentet. Jag vill själv inte att vi ska gå ur EU, men det EU som vi presenterades i folkomröstningen, det EU väntar jag fortfarande på.

– Det går för fort. Det tas nya beslut som överlämnar makt åt Bryssel innan väljarna är med på noterna, konstaterar Göte Johansson.

JAN-ERIK GUSTAFSSON

EU-parlamentsvalet blev ett svidande nederlag för Göran Perssons socialdemokrater

Nils Lundgrens Junilistan skördade stora framgångar i EU-parlamentsvalet

gen inte varit trovärdigt, utan många av partiets väljare har lockats av de marknadsliberala och EU-kritiska kandidaterna hos Junilistan.

– Vi har underskattat ja- och nej-domensionen i den här valrörelsen. Det här handlar om för eller mot EU och minst en tredjedel av väljarna har protesterat, sade moderaternas partisekretärare Sven Otto Littorin.

VÄNSTERPARTIET SPURTADE starkt och gjorde ett betydligt bättre resultat än de första opinionsmätningarna pekade på. 12,8 procent av rösterna innebär dock att partiet jämfört med förra EU-valet båda förlorar röster och ett av sina tre mandat. Men resultatet är procentuellt bättre än riksdagsvalet 2002.

– Vi är jättenöjda med procentsiffrorna, förklarade både partiledaren Lars Ohly och förstestekandidaten Jonas Sjöstedt.

Jonas Sjöstedt fick överlägset flest personröster av alla partiets kandidater – över 54 procent. I hemkommunen Umeå röstade 46 procent på vänsterpartiet, och 80 procent kryssade Sjöstedt. Vänsterpartiets andra mandat går till Eva-Britt Svensson, som också är förste vice ordförande i Folkrorelsen Nej till EU.

Miljöpartiet gör med 5,9 procent av rösterna en kraftig tillbakagång jämfört med förra EU-valets 9,5 procent och förlorar ett

av sina två parlamentsmandat. Valresultatet är dock något bättre än i riksdagsvalet.

Även kristdemokraterna gick kraftigång och tappade ett mandat. Det gick till toppkandidaten Anders Wijkman med 37 procent av kryssen, men EU-kritikern Lennart Sacrédeus knep nästan 20 procent av personrösterna i partiet.

Centern höll ställningarna trots partiledningens snabba omvändning av det tidigare nja-partiet till ett som stundtals framstod som det mest EU-positiva i valrörelsen.

Lena Ek tar plats i EU-parlamentet med 36 procent av kryssen. På tredje plats kom EU-motståndaren hans Lindqvist med knapp 6 procent.

FOLKPARTIET BLEV DET borgerliga parti som tappade mest jämfört med förra EU-valet. Partiet förlorade 4,1 procent och ett mandat jämfört med succévalet 1999 och stannade på 9,8 procent och två mandat.

Det verkar som om väljarna lytt en uppmaning på folkpartiets valaffischer: ”Om du inte gillar EU så rösta på de andra.”

– Ja, suckade partiledaren Lars Leijonborg. Skeptikerna verkar ha fått en väldig schvung i den här valrörelsen. Först nej till eu-ron och nu det här. Vad säger det om Sverige?

GÖSTA TORSTENSSON

De flesta väljare valde att inte rösta

DRYGT 6,8 MILJONER svenskar hade rätt att rösta i valet till EU-parlamentet. Bara drygt 2,5 miljoner, 37,2 procent, utnyttjade sin rösträtt. Valdeltagande var rekordlåg; vid valet 1995 röstade 41,6 procent och vid 1999 års val 38,8 procent.

Det finns flera orsaker till det låga valdeltagandet.

Många har avstått från att rösta på grund av misstro mot EU: röstskollet har således till stor del handlat om en medveten protesthandling.

Andra har avstått från att rösta i parlamentsvalet på grund av det korstryck som uppkommer i och med att det parti man normalt sett sympatiserat med haft en annan inställning till EU än vad man själv haft.

Sedan finns det naturligtvis en del som struntat i att rösta på grund av okunskap och ointresse. Men att det skulle vara huvudskalet till det låga valdeltagandet som många EU-anhängare vill göra gällande, är rent lögnaktigt. Kom ihåg EMU-omröstningen. När svenska folket fick reella möjligheter att påverka EU-politiken, så deltog 82,6 procent av de röstberättigade.

Mot den bakgrunden är det ingen överdrift att betrakta det låga valdeltagandet som en massiv valbojkott; en aktiv politisk

handling riktad mot det svenska medlemskapet i EU.

Det är inte bara i Sverige som valdeltagandet i EU-parlamentsvalet fortsätter att sjunka. Knappt 45,4 procent av unionens drygt 350 miljoner tog sig till valurnorna. Det är det lägsta deltagandet sedan direktval till EU-parlamentet infördes 1979.

I DE FEMTON GAMLA EU-länderna låg valdeltagandet något högre, 49 procent. Men det är fortfarande lägre än vid 1999 års val till nytt EU-parlament. Lägst var röstningen i de nya medlemsländerna där bara var fjärde röstberättigad deltog.

Snittet för valdeltagandet är dessutom egentligen för högt: några länder (Grekland, Belgien, Luxemburg, Italien) har speciella pliktbestämmelser om röstandet, vilket ytterligare putsar statistiken, och utan dem skulle det ligga lägre.

Det sjunkande valdeltagandet redovisar att EU-parlamentet saknar den folkliga och demokratiska legitimitet som de nationella parlamenten har. Parlamentet har skapats uppifrån för att ge EU en demokratisk fasad, inte som en följd av människors kamp för inflytande och demokratiska rättigheter.

GÖSTA TORSTENSSON

EU-motståndarna backade i Danmark

EU-MOTSTÅNDARNA GICK kraftigt tillbaka vid det danska EU-parlamentsvalet. Junirörelsen förlorar två av sina tre mandat och Folkrorelsen mot EU ett av sina två mandat. Dansk Folkeparti behåller däremot sitt enda mandat i EU-parlamentet.

Om de danska väljarna, motsatt trenden i stora delar av Europa, minskade sitt stöd för de EU-kritiska kandidaterna röstade de liksom europeerna i stort mot den sittande regeringen.

Regeringspartiet liberala Venstre förlorade två av sina fem mandat medan oppositionspar-

tiet socialdemokraterna däremot gjort ett mycket bra val.

Socialdemokraterna, med den förre statsministern Poul Nyrup Rasussen som toppkandidat, utökar sina mandat från tre till fem i parlamentet.

Regeringspartiet Konservativ Folkeparti behåller sitt enda mandat liksom Radikale Venstre och Socialistisk Folkeparti behåller ett mandat.

Enligt det preliminära resultatet har 47,9 procent av danskarna röstat jämfört med 50,5 för fem år sedan.

JAN-ERIK GUSTAFSSON

EU bär skulden till alkoholpolitiken ra

ALKOHOLKONSUMTIONEN ÖKAR dramatiskt, därmed också alkoholskadorna. Sist alkoholkonsumtionen var så här hög infördes motbok och en restriktiv alkoholpolitik, nu diskuteras skattesänkningar, alkoholen ska bli billigare.

Ett totalt ”rusdrycksförbud” var ett av IOGT:s och den organiserade nykterhetsrörelsens stora mål vid sekelskiftet. Folk (män) drack ihjäl sig, slogs och söp upp pengarna för familjen. En stenhård politik drevs för att begränsa produktion och försäljning.

Förbudsmotståndarna segrade med 51 procent mot 49 procent i folkomröstningen 1922. Efter nederlaget satsade nykterhetsrörelsen mer på upplysnings- och informationsarbete, de inriktade sig på en reformistisk nykterhetspolitik. Försäljning och konsumtion begränsades, vi fick en hög prispolitik och motboken infördes. Alkoholkonsumtionen minskade och folkhälsan förbättrades.

VI FÖRESPRÄKAR INTE att motboken ska införas igen, men konstaterar att den restriktiva alkoholpolitiken vars instrument är att minska tillgänglighet genom åldersgränser, priser och kontroll/tillstånd för försäljning varit framgångsrik.

Alkoholpolitiken har sakta demonterats. I dag är det viktigt att lyfta frågan på EU-nivå. Människors hälsa måste tilldelas minst samma politiska tyngd som de ekonomiska målen i EU.

Målet med en god hälsa ska föras in som en skrivelse i EU-konstitutionen. Det är lika viktigt som en skrivelse om att åtgärder ska vidtas mot skadliga effekter av alkohol och tobak samt att medlemsstaterna inte ska vara hindrade

att föra en restriktiv politik på dessa områden.

Sverige har minimalt inflytande på viktiga beslut i EU. Vi varnade för att den svenska alkoholpolitiken skulle krossas av alkoholnäringsen i EU. Liksom i övriga maktfrågor visade det sig att vi hade mer rätt än vad vi önskade och att ja-sidans inställning var naiv.

Varken regeringen, folkpartiet eller kristdemokraterna, som annars har en ganska vettig alkoholpolitik, vill kännas vid att EU orsakat raset.

Alkoholkonsumtionen har ökat med en fjärdedel sedan EU-inträdet.

Kapital och näringsintressen dominerar besluten, inte folkhälsoarbete och solidaritet.

TOBAK BETRAKTAS SOM EN folkhälsofråga i EU, det gör inte alkohol. Att EU har en restriktiv politik när det gäller rökning är bra, men det handlar inte om djupa insikter i folkhälsopolitik.

Det handlar i första hand om att det saknas en europeisk tobaksindustri som trycker på. Men det finns åtskilliga vin- och ölproducenter inom EU som har tvingat på EU en alkoholliberal politik. Därför betraktas inte alkoholpolitiken som en folkhälsofråga utan som en näringsfråga. Konsekvenserna är allt lägre alkoholskatter, ökade införselkvoter, öppningar för alkoholreklam och hot mot det svenska systembolaget.

Många är myterna om syd- och mellaneuropéers frimodiga sätt att bruka alkohol. Men det finns fler helnyktra medborgare i många av EU:s länder än i Sverige, och dessa återfinns främst bland kvinnorna. Bistra erfarenheter har dock gjort att de senaste åren

har fler restriktiva insatser vidtagits i Europa jämfört med traditionellt restriktiva länder som Sverige. Frankrike har skärpt kraven på rattonykterhet, England har hårda krav på införsel. Det estniska parlamentet planerar att begränsa försäljningen av alkohol och helt förbjuda alkoholreklam.

Varje år beräknas mellan ca 6.000 till 7.500 personer dö till följd av alkohol. Cirka 80 procent av våldsbrotten i Sverige är alkoholrelaterade. Cirka 200.000 barn växer upp med alkoholiserade föräldrar. Kvinnor och barn får betala ett högt pris. Alkoholmissbruk är vanligare bland män men

kvinnor håller på att utveckla ett konsumtionsmönster som alltmer liknar männens. I behandling och prevention råder en tydlig könsblindhet liksom för konsekvenserna av alkoholmissbruk.

Sänkt alkoholskatt ropar bland annat Lars Leijonborg och säger att Systembolaget snart saknar legitimitet eftersom svenskarna köper sin alkohol billigt utomlands. Vi återtar kontrollen om vi sänker skatten och återför konsumenterna till Systembolaget påstås det. Lars Leijonborg begär då ett allvarligt tankefel. Problemet med den ökade alkoholkonsumtion ändras inte av om inköpen sker på systembolaget eller inte. Alkoholskadorna blir inte mindre av systembolagssprit, barn far inte mindre illa och våldet minskar inte.

SKATTESÄNKNINGEN I FINLAND innebar kanske färre resor till Baltikum men inte till en lägre alkoholkonsumtion. Försäljningen av starksprit ökade 40 procent. De alkoholrelaterade problemen ökade.

De första dagarna efter skattesänkningen fick 35 procent fler sova ruset av sig i polisens tillnyktringsavdelning i Helsingfors. På några månader syns de negativa konsekvenserna, och den finska regeringen talar nu

"Alkoholkonsumtionen har ökat med en fjärdedel sedan EU-inträdet"

"Sverige har minimalt inflytande på viktiga beslut i EU"

att sat

om att skatten måste höjas.

Alkoholpolitiken ska vara långsiktig. Effekter och konsekvenser syns inte direkt och varje generation måste erövrats på nytt med vårt viktiga folkhälsoarbete.

I dag informerar vi punktvis; drick inte som ung, gravid, i bilen, när du kör båt och så vidare. Att vi dessemellan kan dricka obehindrat är lätt att tro liksom att en minskning av drickandet bara ska gälla de värsta storkonsumenterna. Så är det inte. Gränsen till farlig konsumtion är mindre än de flesta är medvetna om.

SVERIGE HAR HÅLLIT EN tillbakadragen politik när det gäller EU och alkohol. Regeringen har agerat utan självförtroende och alltid backat när EU rutit till. Det är dags att slå näven i bordet.

- Vi måste våga driva en tuff politik i EU och utmana alkoholindustrin.
- Vi måste kräva omförhandling av införselkvoterna, införa tuffare gränskontroller för att hindra svarthandeln, samordna opinionsarbete för att utöka de alkoholfria zonerna, och ta bort myten om att vi kan lära våra barn att dricka alkohol.
- Vi ska utveckla och återupprätta missbruksvården som ska utgå från båda könen.
- Vi ska ge en saklig upplysning om alkoholens skadeverkningar, våga vara solidariska med de grupper som behöver vår solidaritet och då kan vi inte sänka alkoholskatten!

LARS OHLY
partiledare v
INGRID BURMAN
1:e vice ordförande v

SPRITKUL!

Bild: ROBERT NYBERG

Företagsledare vill slå sönder socialförsäkringssystemet

I SVERIGES RADIOS morgonnyheter 9 juni gick Scantias VD Leif Östling ut och krävde halverade socialförsäkringsavgifter. Han motiverar detta med att annars kan inte Scania hitta arbetskraft till sina fabriker. Detta är inte sant.

Det finns säkert många arbetslösa som skulle vilja ta ett jobb på Scania. Vad Östling är ute efter är att försöka konfiskera en del av socialförsäkringsavgifterna, som är av löntagarna avstädd lön, för att istället kunna öka företagets vinster.

För EU är detta positiva nyheter. På EU-toppmötet i Bryssel i mars, i vilket statsminister Göran Persson deltog, bestämde man (inklusive Persson) nämligen att "regeringscheferna uppmanar kraftigt medlemsländerna [...] att minska den offentliga skulden genom att med kraft reformera systemet för sysselsättning, hälsa och pensioner". Detta betyder på ren svenska att bland annat socialförsäkringssystemet ska EU-anpassas.

I FRANKRIKE PÅGÅR redan striden om socialförsäkringarna. Den ansvarige ministern Philippe Douste-Blazy påstår att socialförsäkringarna går med ett underskott på 13 miljarder euro per år. Det nuvarande franska socialförsäkringssystemet kom till efter kriget 1945. Liksom i Sverige finansieras socialförsäkringarna av avgifter som ingår i arbetsgivaravgiften. Influtna avgifter hanteras av franska försäkringskassan, som betalar ut ersättningar till dem som behöver sjukpenning, föräldrapenning etc. Socialförsäkringssystemet är på detta sätt solidariskt och utbetalningarna bygger på gemensamma regler som inte gör skillnad på om du är ung eller gammal, anställd eller arbetslös. Det

tillämpades av löntagarna och deras familjer i kamp mot arbetsgivarna för att ge trygghet i situationer av arbetsoförmåga, barnafödande etc.

Nu vill den franska högerregeringen och arbetsgivareorganisation MEDEF låsa in utgifterna inom ett budgettak så att de faller under EU:s Maastrichtkrav. Varje år ska de ansvariga kassorna för sjukförsäkringen föreslå en budget till regeringen, som sedan presenterar denna för parlamentet, som fastställer den som en lag.

KONSEKVENSEN AV ETT budgetbaserat system blir att det allmänna socialförsäkringssystemet gradvis löses upp till förmån för ett allt större inslag av individbaserade privata försäkringsalternativ, vilket främst kommer att drabba låginkomsttagare.

Den 18 maj, dagen efter Douste-Blazy presenterat sitt förslag, åt han middag med EU-kommissionens ordförande Romano Prodi. Enligt AFP kommenterade Prodi entusiastiskt förslaget och sade: "Man kan spara 15 miljarder euro inom sjukvården med förslaget. Det är alldeles enastående."

Genom att betala socialförsäkringsavgifter har löntagarna avstått en del av sin lön. Avgifterna tillhör således löntagarna. Men sedan 1991 har olika franska regeringar sänkt nivån på inbetalda avgifter med 113,7 miljarder euro, pengar som istället har tillförts arbetsgivarna i ökade vinster. Detta förklarar varför franska staten under senare fått skjuta till pengar för att få utbetalningarna att gå ihop.

Inför EU-parlamentsvalet blev regeringens förslag till förändring av socialförsäkringssystemet en het fråga. Ett av de mindre partierna, det franska ar-

Bild: LARS-ERIK HÅKANSSON

betarpartiet (Parti des Travailleurs), driver med hjälp av ett stort antal fackföreningsaktiva en kampanj för att bevara socialförsäkringssystemet på basis av lagen från 1945.

Man kräver också att de 113,7 miljarder euro som tillförts arbetsgivarna ska återföras till socialförsäkringssystemet. På mindre tid än två månader har man samlat ihop 100.000 namn för dessa krav, vilka vid en uppvaktnings 10 juni överlämnades till president Chirac och premiärminister Raffarin.

SVENSKA LÖNTAGARE HAR all anledning att solidarisera sig med de franska löntagarnas kamp för sitt socialförsäkringssystem.

Vi har idag 21 länsförsäkringskassor under överinseende av Riksförsäkringsverket, och som leds av en styrelse av länspolitiker. Visserligen har försäkringskassorna alltmer kundorienterats, men de har fortfarande en demokratisk struktur.

Försäkringskassan i Stockholms län skriver: "Socialförsäkringen är en del i den generella välfärden och erbjuder ekonomisk trygghet vid sjukdom, funktionsnedsättning, ålderdom och föräldraskap. Socialförsäkringen omfattar alla och är ett generellt enhetligt och tydligt

system av försäkringar och förmåner. Rätten till ersättning prövas utifrån den enskilda kundens situation och behov".

I Sverige "reformerades" pensionssystemet utan allmän debatt. Efter EU-parlamentsvalet står sannolikt socialförsäkringssystemet på tur, om allmänheten inte är på sin vakt. Under våren har Sacos ordförande Anna Ekström offentligt propagerat för att socialförsäkringssystemet måste reformeras. Detta är också något som statsminister Göran Persson instämt i.

När EU-parlamentsvalet nu är över kan vi förväntas oss upprepede krav på att socialförsäkringarna (sjukpenning, ersättning för mediciner, föräldrapenning, rehabiliteringsersättning, efterlevandepension med flera) måste göras mera individanpassade.

Allt pekar på att Anna Ekström som ledamot i Wim Kok-utredningen i förening med Leif Östling och Svenskt Näringsliv påtagit sig rollen som villiga pådrivare för att i EU:s Lissabonprocessen andas gå i bräsch för att försäkra det svenska socialförsäkringssystemet.

Vilka svenskar förutom Göran Persson, Anna Ekström och Leif Östling accepterar detta?

JAN-ERIK GUSTAFSSON

Vad vet du om EU:s nya grundlag?

besök www.eugrundlag.se

Tjänstedirektiv öppnar för social dumpning

EU-KOMMISSIONENS förslag till hur tjänsthandeln inom EU ska regleras, eller snarare avregleras, det så kallade tjänstedirektivet, hamnade i hetluften i kampanjen inför EU-valet. Tvisten gäller framför allt tjänstedirektivets effekter på arbetsmarknaden.

Grundregeln i förslaget är enkel: Ett tjänsteföretag – exempelvis en byggfirma eller ett städbolag – som finns i ett EU-land ska utan hinder ha rätt att etablera sig – permanent eller tillfälligt – i ett annat EU-land.

Öppnar ett tjänsteföretag fast kontor i ett annat EU-land ska det följa reglerna i landet där man verkar. Men när bolaget utför tillfälliga tjänster är huvudregeln i tjänstedirektivet (artikel 16) den motsatta: Hemlandets regler gäller. En byggfirma från Polen som utför arbete i Skåne skulle alltså kunna tillämpa polska löner och kollektivavtal.

MEN SOM VANLIGT i EU:s lagstiftning finns det undantag. Artikel 17 i tjänstedirektivet innehåller inte mindre än 23 stycken. Ett av dem hänvisar till ett annat EU-direktiv, det så kallade utstationeringsdirektivet från 1996. Och i det står det att företag

som sänder anställda till ett annat EU-land ska följa lagar och avtal inom vissa områden i värdlandet. Dessa är minimilöner, semester, arbetsvillkor, arbetsmiljö, uthyrning av arbetskraft, skydd för gravida och mödrar som nyligen fått barn, jämställdhet och diskrimineringsförbud.

– Det framstår främst som en skyddsreglering för de utsända, säger Tore Sigeman, professor i civilrätt.

I SVERIGE ÄR DET flera områden som regleras i kollektivavtal, till exempel rätt till information på olika områden. Här avtalas också om löner, i andra länder är till exempel minimilön reglerad i lag.

– Direktivet är skrivet främst för andra länder till exempel Frankrike och Tyskland, säger Tore Sigeman.

Enligt den svenska modellen är det i första hand fackföreningar och inte myndigheter som övervakar att lagar och avtal följs. Tjänstedirektivet nämner inte de fackliga organisationerna eller kollektivavtalen. Strejkrätten finns heller inte reglerad i direktivet.

Svenska fackföreningar kan

dock fortsätta att ta till stridsåtgärder mot utländska tjänsteföretag för att driva fram avtal, bedömer Tore Sigeman. Man kan sätta frågetecknet för om den rätten skulle gälla visavi företag som är bundna av kollektivavtal i andra länder.

FACKFÖRENINGARNA PEKAR också på ett annat problem: Utländska företag som utför tjänster i Sverige måste idag upprätta filialer här. Det kravet faller med tjänstedirektivet. Då blir det svårare för svenska fackföreningar att kontrollera att arbetsrätten följs. Och nästan omöjligt för facken att få tag i någon motpart att förhandla med. Enligt direktivet behöver inte det utländska tjänsteföretaget som etablerar sig i Sverige ha någon arbetsgivarföreträdare på plats i landet. Facken får inte någon att förhandla emot.

Än så länge är tjänstedirektivet bara ett förslag. Sedan en tid förhandlar regeringstjänstemän direktivförslaget i arbetsgrupper under ministerrådet. Till hösten kommer det förmodligen upp på ministerrådets bord. Parallellt ska det behandlas av det nyvalda EU-parlamentets 732 ledamöter.

NÄR DIREKTIVET – om så där tre-fyra år – är omsatt i nationell lagstiftning i respektive medlemsland uppstår det förmodligen tolkningstvister. Då är det ytterst EU-domstolen i Luxemburg som avgör.

LO befävar att tjänstedirektivet skulle gå före utstationeringsdirektivet vid en tvist som ska avgöras i EU-domstolen. Det kan då bli svårare att hävda att svenska lagar och kollektivavtal ska gälla alla företag som har verksamhet i Sverige.

EU-kommissionen har redan tagit Finlands regering i örat när finska hamnarbetare vägrade godta att estniska arbetare arbetade i Helsingfors hamn med estniska löner.

GÖSTA TORSTENSSON

NOTERAT

ETUC räds tjänstedirektivet

Europafacket, ETUC, varnar för EU-kommissionens förslag till tjänstedirektiv. Förslaget kan påskynda avregleringar, minska arbetarnas rättigheter och bidra till sämre service för medborgarna. Förslaget hotar att underminera kollektivavtal, den nationella arbetsrätten och hela den europeiska sociala modellen, menar ETUC. Det kan göra att företag väljer att förlägga sin verksamhet där det är den lägsta sociala standarden.

Offentligfacken tar avstånd

EU:s tjänstedirektiv fortsätter att framkalla fackliga protester. Nu senast har European Federation of Public Service Unions, EPSU:s, kongress tagit avstånd från förslaget, som syftar till att öppna gränserna för olika slags tjänster inom EU. EPSU är centralorganisation för de offentliganställdas fack i Europa och representerar 8 miljoner löntagare. Kongressen har hållits i Folkets hus i Stockholm den 14-17 juni.

Protester kallas fascism

De fackliga organisationernas protester mot tjänstedirektivet är att likna vid fascistisk propaganda, enligt Jeremy Todd, talesman för EU-kommissionären Frits Bolkestein.

Det var i en radiointervju med den belgiska radiostationen RTBF som Todd liknade fackets protester med samma sorts "avfall" som sprids från franska högerextremisterna Front National.

Uttalandet har fått John Monks, generalsekreterare i Europafacket, att se rött:

– Arbetare som kämpar för att försvara sina grundläggande rättigheter kan inte på något vis liknas vid fascistiska aktiviteter. Detta är helt enkelt skandalöst, säger John Monks..

Bild: LARS-ERIK HÅKANSSON

52 procent vill folkomrösta

En majoritet av svenskarna vill att det ska genomföras en folkomröstning om EU:s nya konstitution. Det visar en mätning som opinionsinstitutet Temo har gjort för Sydsvenska Dagbladet.

52 procent av de 1.019 tillfrågade ansåg att det behövs en folkomröstning innan Sverige kan godkänna den nya konstitutionen. 43 procent ansåg att beslutet ska fattas av riksdagen, medan fyra procent avstod från att svara.

Vid en motsvarande Temomätning hösten 2003, var det bara 27 procent av de tillfrågade som ville ha en folkomröstning om EU-konstitutionen och hela 64 procent som tyckte att riksdagen skulle få besluta själv.

Belgarna kan få folkomröstning

Belgiens premiärminister Guy Verhofstadt säger sig vara för en folkomröstning om EU:s nya konstitution.

– Precis som i många andra länder har vår befolkning rätt att vid lämpligt tillfälle, när konstitutionen väl är godkänd, säga sin mening, sade Verhofstadt i en radiointervju i början av juni.

Verhofstads förslag är att det ska hållas en rådgivande folkomröstning inom 50 dagar efter det att EU-författningen blivit godkänd. I intervjun med radiostationen VRT lovade Verhofstadt att han skulle följa folkets råd.

Högt deltagande i EMU-valet

Folkomröstningen om införandet av euron som valuta hölls den 14 september 2003 och hela 82,6 procent av den röstberättigade befolkningen deltog. Valdeltagandeundersökningen, som genomfördes i samband med folkomröstningen, visar ett högt valdeltagande bland både svenska och utländska medborgare.

Hela 84 procent av röstberät-

tigade svenska medborgare röstade i folkomröstningen, vilket är ett högre valdeltagande än vid riksdagsvalet 2002, då 80,1 procent röstade. Valdeltagandet i folkomröstningen bland röstberättigade utländska medborgare var 56 procent. Det är en betydligt större andel än vid kommunfullmäktigvalen 2002 då bara 35 procent av de utländska medborgarna röstade.

EU-medborgare deltog i mycket högre grad än utländska medborgare från övriga länder. Av EU-medborgare var det 67 procent som deltog i valet medan valdeltagandet bland övriga utländska medborgare var 48 procent.

Bild: LARS-ERIK HAKANSSON

Flertal för EU-medlemskap

Enligt en opinionsmätning gjord av Statistiska centralbyrån är huvuddelen av svenska folket är positivt till EU-medlemskapet. Mätningen, som gjordes i maj, redovisar att 45 procent av svenskarna är för EU-medlemskapet, medan 35 procent är emot. 20 procent har inte någon åsikt.

Opinionsläget är ungefär detsamma som det var vid förra mätningen, i november i fjol. Då var 44 procent för och 36 procent emot.

Bland kvinnorna väger det jämnt – 39 procent för och 39 procent emot. Bland männen är det en klar majoritet som stöder medlemskapet – 52 mot 31.

EU vägrar stödja FN-stadga om icke-intervention

EU HÖLL FAST VID sitt försvar för egna handelshinder och krävde samtidigt fritt tillträde till Latinamerikas och Karibiens marknader för EU-baserade bolag. Det var det tredje toppmötet mellan EU och Latinamerika-Karibien.

Tre stora stridfrågor dominerade diskussionerna på toppmötet. Den första gällde EU:s vägran att använda ordet tortyr om USA:s behandling av fångar – som skrivet i den text Latinamerika/Karibien lagt fram – utan krävde att det skulle kallas ”miss-handel” (mistreatment). EU vägrade också att peka ut USA.

Den andra var EU:s vägran att fördöma USA:s extraterritoriella lagstiftning och ekonomiska krigföring mot Kuba, och den upptrappning av aggressionerna mot Kuba som Bush-regimen lade fram den 6 maj.

Ett sådant fördömande ingick i Latinamerikas/Karibiens text, och är detsamma som 179 länder röstat för i FN:s generalförsamling så sent som i november 2003, inklusive alla EU-länder.

Efter en lång och hård debatt sade sig EU var berett att gå med på en hänvisning till Resolution UNGA-58/7, det vill säga generalförsamlingens resolution, men absolut inte att nämna USA:s namn och Helms-Burton-lagen.

Inför alternativet av en tam paragraf om allmänt avståndstagande från lagbrott, föredrog Kuba att den skulle utgå och skrev sedan en reservation mot EU:s vägran att i det gemensamma uttalandet ta avstånd från USA:s folkrättsvidriga krigföring.

DEN TREDJE FRÅGAN var kanske den viktigaste, och där fick EU till slut ge med sig. Det gällde att i detta uttalande, liksom vid de två föregående toppmötena, framhålla EU:s och Latinamerika-Karibiens gemensamma stöd

för internationell lag som den uttryck i FN-stadgan. EU vägrade i flera dagar, till allas förvåning, att gå med på detta.

I bilaterala möten där EU-företrädare argumenterade för att nu slippa detta angav de som motiv att EU inte längre kunde stödja FN-stadgans princip om icke-intervention. Till slut gav EU-företrädarna upp och gick med på att hänvisningen till FN-stadgan skulle få stå kvar i det gemensamma uttalandet.

Enligt ett kubanskt officiellt uttalande skulle det framför allt ha varit de nya EU-länderna som drivit denna fråga, tillsammans med Storbritannien, medan Frankrike, Tyskland och Belgien arbetade för att gå med på Latinamerika/Karibiens krav om fortsatt stöd till FN-stadgan.

RÖSTER I LATINAMERIKA och Karibien menar att inga framsteg har gjorts på toppmötet, utan tvärtom att det har visat på växande motsättningar mellan EU och regionen.

De förhoppningar som uttryckts vid tidigare toppmöten om att EU skulle kunna utgöra en balans mot USA, visar sig vara ogrundade.

Förutom över oviljan att kritisera USA och stödja FN-stadgan är irritationen stor över EU:s krav på fortsatta ”liberaliseringar” i Latinamerika och uppknytning till det frampressade Doha-avtalet (WTO), samtidigt som EU hårdnackat håller fast vid egna jordbrukssubventioner och tullhinder.

Därmed accepterar EU också i praktiken att USA stärker sin ställning som regionens ekonomiska maktcentrum, och med egna så kallade frihandelsavtal knyter länderna fastare till sig bilateralt, eller gruppvis, i strävan att införliva hela världsdelen i det amerikanska frihandelsavtalet.

EVA BJÖRKLUND

50.000 kräver folkomröstning om EU

HÅLL EN FOLKOMRÖSTNING om EU:s nya grundlag. Det kravet har nu stöd av nästan 50 000 svenskar, enligt det tvärvärdiska nätverket folkomröstning.nu som driver kampanjen. Syftet är att sätta press på regeringen att låta folket säga sitt om konstitutionen.

EU-grundlagen innebär en så "genomgripande förändring av det svenska statsskicket" att det bör hållas en rådgivande folkomröstning, är nätverkets budskap.

En första målsättning var att få ihop 50.000 namnunderskrifter fram till EU-parlamentsvalet. Det uppnåddes.

Riksdagsledamoten Sören Wibe (s), känner medvind.

– Om du ställer dig med en sådan här lista framför Konsum,

oavsett var i landet du befinner dig, samlar du snabbt in ett par hundra namn. Jag vet en gammal dam på 85 år i Ludvika som väl har samlat in 1.000 namn på egen hand.

Men de 50.000 namnunderskrifterna är bara första steget. Det ska bli många fler, klargör han.

– Jag ska väl inte säga en miljon. Men får du spinn på det här kan det mycket väl komma upp i de talen.

För att få regeringen att backa krävs två saker, enligt Sören Wibe:

– Det första är att det blir ett stort antal länder som har folkomröstningar. Det andra är ett ordentligt tryck från svenska folket.

GÖSTA TORSTENSSON

Vad ska du göra i Bryssel, Eva-Britt Svensson?

Eva-Britt Svensson, förste vice ordförande i Folk rörelsen Nej till EU, blev invald i EU-parlamentet som andra namn på vänsterpartiets lista. Kritiska EU-fakta ringde upp för att gratulera samt ställa några frågor.

Vad ska du göra i parlamentet?

– Jag ska göra allt för att inte flytta över mer makt till Bryssel, och driva opinion för att få till stånd en folkomröstning om konstitutionen. Sedan vet jag inte riktigt; det beror på vilket utskott jag får sitta i och det bestämmer gruppen. Jag vill gärna jobba med kvinnofrågor och trafficking, med sådant som rör sysselsättning och den offentliga sektorn, där det sker mycket avregleringar och privatiseringar.

Ska du flytta till Bryssel nu?

– Jag ska bo kvar i Växjö! Jag kommer att fortsätta arbeta utomparlamentariskt och i andra sammanhang på hemmaplan, inte minst i Folk rörelsen Nej till EU. Jag omvaldes till Hyresgästföreningens styrelse samma helg som parlamentsvalet och det var medvetet för att jag ska ha kvar mina rötter i arbetarklassen. Och jag ska leva på samma nivå som

idag. Resten av pengarna skänker jag bort. Det är inte för att jag är asket, men det funkar så för mig.

Hur kommer Folk rörelsen att märka av att du sitter i parlamenten?

– I egenskap av parlamentariker kan jag lyfta fram och företräda Folk rörelsen Nej till EU i olika sammanhang samt sprida information om organisationens ställningstaganden. Jag hoppas också kunna använda parlamentsplatsen för att medverka till ett närmare samarbete med EU-motståndare i andra länder. Dessutom räknar jag med att kunna ge ekonomiskt stöd till Folk rörelsen.

GÖSTA TORSTENSSON

Nätverk vill ha debatt om EU:s ökade makt

I **SVERIGE SAKNAS** det en verklig debatt om de stora förändringar som EU står inför. Det anser författarna till antologin "Vägval för Europa": Ursula Berge, Johan Norberg, Drude Dahlerup, Stefan de Vylder, Birgitta Swedenborg, Per Gahrton, Sören Wibe, Jonas Sjöstedt, Anna Hård af Segerstad, Håkan Larsson och Henrik Dahlsson.

Boken är utgiven av det nybildade nätverket Nytt Europa, vars syfte är att stimulera till debatt om Europas framtidsfrågor. Nätverket består av personer från olika riksdagspartier och opinionsbildare från vänster till höger. De förenas alla av uppfattningen att för mycket makt flyttas till EU och att denna utveckling sker utan debatt och folkligt inflytande.

Författaren Johan Norberg, verksam vid tankesmedjan Timbro, och nationalekonomen Bir-

gitta Swedenborg, som är med i Junilistan, värnar den inre marknadens fria rörlighet. Men de anser den hotad av ökande centralisering och detaljreglering inom EU.

VÄNSTEREKONOMEN Stefan de Vylder, också han från Junilistan, framhåller att EU med sina jordbrukssubventioner och yttre tullar försämrar tredje världens möjligheter att ta sig ur fattigdomen. Han avvisar tanken att EU skulle kunna vara en motvikt mot USA.

Ordförande i Nytt Europa är centerpartisten Håkan Larsson. Han argumenterar i likhet med vänsterpartisten Jonas Sjöstedt för en folkomröstning om den nya konstitutionen. De folkvalda i Sverige har inte fått mandat i valen att flytta makt från riksdagen till EU, framhåller han.

GÖSTA TORSTENSSON

Sören Wibe: Göran Persson måste utlysa en folkomröstning om den nya EU-grundlagen

LITE DRYGT 24 PROCENT röstade på socialdemokraterna. Med 37 procents valdeltagande betyder det att cirka 9 (!) procent av de valberättigade lade sin röst på partiet. Enligt valforskare har socialdemokraterna inte gjort ett sämre val sedan landstingsvalet 1911. Resultatet är inte en förlust, det är en katastrof.

I alla val som rört EU har kritikerna inom partiet varit i majoritet. I fjolårets EMU-val röstade en majoritet av partiets väljare och bortåt 70 procent av LO-folket nej. Vi som den gången arbetade mot en anslutning till valutaunionen väntade oss, något naivt kanske, att resultatet skulle leda till en allvarlig självprövning inom partiet. Icke så. Redan två dagar efter omröstningen såg sig partisekreteraren föranlåten att gå ut och offentligt näpsa partiets segrande nejsida. Utan någon som helst saklig grund påstod han att vi hotade

att splittra partiet. Avsikten var tydligen: det gällde att sända en varning till partifolket att rätta in sig i ledet.

STORSEGERN I EMU-VALET fick heller inga direkta konsekvenser för partiets EU-politik. Snabbt förklarade man att valresultatet inte skulle föranleda Sverige att begära undantag från förpliktelsen att delta i EMU. Och när ytterligare en månad gått hade partiet i riksdagen med stor enighet (jag var ende avvikaren) gett klartecken för förslaget till ny EU-grundlag. Samtidigt förklarade man, tillsammans med de andra EU-entusiastiska partierna, att denna gång skulle det absolut inte bli tal om någon folkomröstning. Folkomröstningar hotade den representativa demokratin menade man.

Och som gräddes på moset kom så förslaget till EU-valsedel. EU-kritikerna var noggrant

bortplockade och först på 31:a plats, på valsedelns baksida, återfanns en EU-kritiker. De första tio namnen hade alla lyfts in från kampanjledningen för den förlorande jäsidan i EMU-omröstningen. Förutsättningarna för en valkatastrof var med andra ord utomordentliga. Margot Wallström legitimerade senare handlandet med att förklara att kritiker inte hade i EU-parlamentet att göra, något som vittnade om att demokratins elementa är terra incognita för vår röst i Bryssel.

VÅRA VÄLJARES TÄLAMOD är inte oändligt. Både under själva valkampanjen och vid andra möten har jag mött förbittring, besvikelse och uppgivenhet. Det handlar om ilska över bortplockade EU-kritiker och brist på förtroende för partiets representanter i EU-frågor. Alltför många upplever alltför ofta att partiets budskap mer går ut på att skönmåla än att berätta sanningen. Den trista verkligheten är att förtroendet för partiet i EU-frågor ligger närliggande nära nollpunkten hos majoriteten av våra väljare.

Och väljarna har rätt. Det finns en brist på uppriktighet och fullständighet i partiets beskrivning av EU. EU framställs som löftenas union, där samarbetet ger oss möjligheter vi eljest inte skulle ha haft. Man underlåter att berätta att EU lika ofta utgör en begränsning. Det är EU-regler som nu styr vår alkoholpolitik och som hotar vårt förbud mot barnreklam i tv. Det är EU som hindrar ett stopp för torskfiske och som nu hotar såväl Apoteksbolag som Systembolag och kollektivavtal. Allt detta vet väljarna.

Men det är sällan de får höra detta från vårt partis representanter eller läsa om det i våra valmanifest eller studiematerial. Väljarna undanhålls medvetet

viktiga bitar av sanningen.

EU:s kärnfråga är maktfördelningen mellan nationella parlament och EU:s institutioner. Men här är partiets budskap oftast mer fördunklande än förklarande. När jag och andra partikamrater började arbeta för en folkomröstning om den nya konstitutionen stämplades vi som illojala. Frågan skulle nämligen inte vidröras eftersom den hotade att störa partiets upplägg inför EU-vallet.

Men maktfördelningen mellan Sveriges riksdag och EU har avgörande betydelse för våra möjligheter att föra en socialdemokratisk politik.

Under valrörelsen har jag inte hört någon officiell partirepresentant som uttryckt någon tvekan mot att ge EU-parlamentet mer makt. Tvärtom, retoriken har hela tiden gått ut på att EU därigenom blir mer "demokratiskt" och "effektivt".

MEN NU VISAR DET sig att parlamentet blir genuint helblått, något som till stor del beror på det låga valdeltagandet. Ökad makt åt parlamentet innebär då att högerpolitiken permanentas. Om detta säger man inte ett ord till våra väljare.

Men väljarna vet. De ser vad som händer och drar sina slutsatser. Och för många blir det att socialdemokraterna är politruker som alla andra. Den trovärdighet som partiet har då det gäller till exempel den inhemska ekonomiska politiken saknas helt vad gäller EU. De röstar inte på partiet i EU-sammanhang eftersom de inte litar på att deras åsikter verkligen förs vidare av partiets officiella kandidater.

Det finns flera saker som kan göras för att återupprätta partiets trovärdighet. Först måste man förändra den tråkiga partikultur som finns i de flesta partier och som för oss skapat ett parti där

Bild: LARS-ERIK HÅKANSSON

Bild: LARS-ERIK HAKANSSON

ledning och medlemmar går helt i otakt.

Medan majoriteten av medlemmar och väljare är skeptiska så dominerar EU-entusiasmen totalt i partiets ledning. Och alla vet att den som går in i partiet med en kritisk hållning till den ökande överstatligheten och EU, kommer att få det svårt att få ledande poster. Det finns, för att nu använda ett populärt begrepp, en strukturell diskriminering gentemot EU-kritikerna i partisammanhang, något som tyvärr även gäller andra stora partier inom EU.

FÖR DET ANDRA MÅSTE partiet bli mer uppriktigt om vad EU egentligen innebär. Huvudargumentet när vi en gång gick med var att Sverige och svensk socialdemokrati skulle hjälpa det "Röda Europa" på traven. Men den trista sanningen är ju att fördragen och bestämmelserna om konkurrensen och den fria rörligheten binder oss vid en långtgående marknadsliberal politik. Det tjänstedirektiv som utgjort måltavlan för partiets valstrategi i denna valrörelse är ju endast en konkretisering av de bestämmelser som redan ingår i de fördrag vi skrivit under. Inte heller om detta har vi upplyst våra väljare.

Våra ambitioner på det sociala området inom EU förtjänar också att ställas mot demokratins och självbestämmandets principer. Ofta har jag inom partiet

mött argumentationen att vi genom EU kan påverka till exempel Grekland att införa en mer generös föräldraledighet. Men Grekland är ju en demokrati. Om detta land väljer en regering som inte vill införa föräldraledighet. Vad har vi då för moraliskt rätt att tvinga dem till det?

En partikamrat förklarade för mig att han ville påverka även Grekland i detta avseende. Alltså skall vi ge EU-parlamentet rätt att göra det. Men denne partivän är inte vald av det grekiska folket. När vi ger EU lagstiftningsmakt så innebär det att vi godkänner en mycket tvivelaktig demokratisk princip, nämligen att andra än valda representanter stiftar lagarna för ett land.

MER KLARSPRÅK, MINDRE dunkelhet och skönmalningar är vad partiet behöver. Folk vill veta sanningen. De vill inte ha politiker som kollar bort det väsentliga med lättköpt retorik.

När partivänner anklagar moderaterna för att rösta emot fria aborter i EU får man kanske en poäng. Men vill man långsiktigt vinna människors förtroende skall man samtidigt berätta att moderaterna röstade som de gjorde för att de inte vill att denna fråga skall beslutas på EU-nivå. Om man inte nämmer detta, som är den politiska kärnfrågan i sammanhanget, blir allt billig demagogi.

Kommer då dessa förändring-

ar att ske? Många tecken tyder på att så inte blir fallet. Utrikesminister Laila Freivalds förklarar att valresultatet tyder på att man måste intensifiera "folkbildningsarbetet" vad avser EU. På ren svenska betyder det att folket åter har röstat fel, att de är oupplysta om de verkliga fördelarna med EU-samarbetet.

OCH LIKA KATEGORISKT avvisar man en eventuell folkomröstning om EU:s nya grundlag. Vi har alltså bakom oss ett val där väljarna med all tydlighet visar att de inte vill överföra mer makt till EU. För vårt parti var valet en ren katastrof. Och vi har ett grundlagsförslag som, om det antas, innebär att en ordentlig portion nya maktbefogenheter förs till EU.

Men vad händer? Enligt presskommentarerna avfärdar partisekreteraren en folkomröstning med motiveringen att "detta bara skulle skapa förvirring". Att en majoritet av dem som ändå gick och röstade i söndags vill ha en folkomröstning avfärdas med att de var i minoritet eftersom valdeltagandet nu var bara 38 procent. Vad är detta? Alla vet att de som inte röstade är än mer negativa till EU och än mer benägna att vilja rösta om grundlagen. Fortfarande gäl-

ler tydligen regeln att det är bättre att finna och prata på än att ge klara och raka besked.

Min slutsats är att det i dag finns bara en person i partiet som kan genomföra en långsiktig sanering av partiet för att motverka sviktande trovärdighet. Det är naturligtvis Göran Persson. Vårt parti präglas av en stark lojalitet och har få dissidenter bland de partiaktiva.

Ombudsmännen, kommunalråden och riksdagsmännen, de som utgör stommen i partiets organisation, kommer av egen kraft aldrig att kräva en omläggning av partiets EU-politik. På gott och ont är de lojala mot den hårt arbetande partiledningen. Initiativen måste i detta fall komma uppifrån, som en reaktion på stämningarna underifrån.

EN GENOMGRIPANDE förändring behövs. Varför inte visa en öppnare och mer lyhörd attityd till väljarna med ett tillkännagivande, till exempel i Björkvik, att Sverige ämnar hålla en rådgivande folkomröstning om förslaget till ny grundlag. Detta skulle signalera att socialdemokraterna är ett parti där man verkligen lyssnar på rörelsen.

SÖREN WIBE
riksdagsledamot (S)

Leif Nyström: Skratta åt EU-kramarna

ALL OFFENTLIG MAKT ska utgå från folket, lyder öppningsorden i vår grundlag. I EU-parlamentsvalet den 13 juni visade svenska folket sitt missnöje med EU.

Socialdemokratin åkte på en rejäl smäll i valet och ändå lär de sig ingenting. De måste återvinna folkets respekt.

Hur gör man det? Begär undantag från EMU, vilket majoriteten av svenska folket visade i folkomröstningen 14 september 2003. Svenska folket ville inte ha euron, vi vill behålla vår krona. Men respekterade maktetablissemangen det?

Sedan måste riksdag och regering utlysa en folkomröstning, en bindande sådan, om EU:s nya grundlag.

Det kändes skönt att valdeltagandet var så lågt som 37,2 procent den 13 juni. Ett högt valdeltagande hade gett alla EU-kramare som kallar sig folkvalda fullmakt att företräda oss och att fortsätta rasera tillväxten och välfärden i detta land.

KÄRA SOCIALDEMOKRATER i riksdag och regering, sluta att föra en EU-politik i detta land. Hoppas att detta visar er vad svenska folket tycker. 37,2 procent är ingen fullmakt för fortsatt rasering av vår välfärd. Nu kan vi alla skratta brallorna av alla EU-kramare som påstår sig vara folkvalda.

LEIF NYSTRÖM
Sundsvall

Posttidning B

Avsändare:
Kritiska EU-fakta
Heurlins Plats 11
413 01 Göteborg

Lars-Erik Håkansson/STABILITETSPAKTEN

